

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	16 kor.
Negyedévre	4 «
Helyben házhoz hozva:	
Egész évre	20 kor.
Negyedévre	5 «
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Negyedévre	6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáca-utca 3.

Asszerkesztőség kóriratok visszaadását vagy megőrzését nem vállalja.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 3 fillér.

Liberálizmus vagy nemzeti munka?

Azt mondta Héderváry Károly miniszterelnök a napokban egy kortes lakomán a munkapártól, hogy: négy hónap előtt ki hitte volna, hogy hatvanhetesnek fogjuk magunkat nevezni? és ki tudja, nem fogjuk-e magunkat két hónap múlva «szabadelviüknek» vallani?

A korteslakoma az Erzsébet-városban volt, a magyar székes főváros ama kerületében, melyben Eötvös Károlyt mint a zsidók patrónusát héber idézetekkel ajánlják a választók nagybecsű figyelmébe. Természetes tehát, hogy ebben a kerületben a miniszterelnök által kilátásba helyezett liberális feltámadás nagy örömet keltett. A liberális éra alatt lett Budapestből Judapest, ha még egy liberális korszak terpeszkedik végig ezen a szerencsétlen országon, akkor a Tiszamenti Kánaán egész bátran átalakulhat jeruzsálemi királysággá, persze Bouilloni Godofréd kereszties leventéi helyeit rebach lovagok uralma alatt.

Nem valami csábító kilátás, mondhatom. Ezért ugyan kár volt öt esztendővel ezelőtt elsöpörni a néhai szabadelvűpártot a föld kerekességéről, ha most visszajövünk ugyanazt a pártot, ugyanazt a szellemet, ugyanazt a törekvést. Már-már beletörődünk abba, hogy a li-

berálizmus szemfényvesztései alatt kell elsorvadnunk; a közbejött felrissülés után csak annál nehezebb lesz a régi koloncot ismét tovább cipelnünk.

De ne siessünk annyira! Történt előbb még valami. Az történt, hogy Tisza István, a nemzeti munkapárt apja nem a volt levélzett szabadelvűpártiakat, hanem a »rend minden hívét« szólitotta fel az új párthoz való csatlakozásra. Az is történt, hogy sokan hittek e felhívás őszinteségében s olyanok is beléptek az új pártba, akiknek a gusztusa egyáltalán nem állja a liberálizmus — orrát. Sőt az is történt, hogy valami két hete Zichy János nyilatkozott a nemzeti munkapártól s azt mondta, hogy az nem a régi szabadelvűpárt feltámasztása, hanem egyesítése a békés fejlődés minden hívének.

Kinek van már most igaza? Mi lesz az új párt? Folytatja a liberálizmus dicstelen és disztelen hagyományait, vagy nem folytatja? Átvedlik szabadelvűpárttá vagy megmarad az új cégér, a nemzeti munka? És melyik eszme fog benne érvényesülni: a liberális álarc alatt bujkáló nemzetrontás, vagy csakugyan a békés fejlődés? Szóval Sándor Pál képe formálódik-e a párt vagy a Zichy Jánoséra?

Ez a kérdés tisztázandó még a választások előtt, mert míg ez tisztán nem

áll előttünk, addig nem tudjuk, ki és milyen irányban lesz becsapva.

Látunk munkapárti jelölteket, akik emelt lövel megvallják hitüket. Látunk másokat, akik a páholyok kedvencei s a szekularizációnak nevezett rablás maszlagával kitagosítják a választókat. Tűz és víz, ég és föld, farkas és bárány nem lehetnek együtt. Hadd lássuk, melyik adja meg a párt igazi jellegét? Ki az igazsággal, nyíltan akarunk látni!

Mikor a nemzeti munkapárt ezzel a címmel, mint ilyen alakult meg, ebben benne volt a régi, elkopott, hitelevestett liberálizmus őszinte megtagadása. A nemzeti munka, ha megfelel nevének, nem folyhat liberális mederben. Már most, mielőtt szavazna, tudni akarja az ország, nem varrják-e nyakába tisztességtelen gseftelők az új vignetta alatt a régi rosz portékát?

Látni akarjuk, mire készülnek; nemzeti munka lesz vagy liberálizmus? Mi készül: becsületes, nyílt küzdelem egy komoly célért vagy csak egy nagyszabású és veszedelmes komédia? *

Kérjük igen tiszteit vidéki olvasóinkat, hogy előfizetéseiket mielőbb megújítsák szíveskedjenek, nehogy a lap szétküldésében e miatt akadály történjen.

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Képek Dalmáciából.

Irta: dr Ferdényi Kálmán.

I.

Nagy embereknek nagy tetteik vannak. Dr Szvoboda ez idei bécsi egyetemi rektor, aki szétfoglaló beszédében annyira kiemelte a modern egyetemi oktatásnak föltételeit, nevezetesen a szemléltető előadást és a sűrű érintkezést az egyetemi professzorok és hallgatók között, nem maradt meg a nagy gondolatoknál, hanem a tettek emberévé lett. Vezetése alatt mintegy 300 egyetemi hallgató, köztük 50 hallgató és ezenkívül 34 egyetemi tanár március hó 22-én utra indult Istria-Dalmáciába, hogy tanulmányozza annak elsőrangú művészeti, természeti szépségeit és társadalmi helyzetét.

Néhány képet szeretnék most nyújtani tanulmányi utunkról; helyesebben mozgóképeknek nevezhetnék e képeket, mert örökös mozgásban voltak. Sok fáradság és mégis örökös pihenés, felrissülés úgy a művészeti, mint a természeti szépségekben.

Megkezdettük tanulmányutunkat Aquilejában. Hogy mi volt Aquileja megtudjuk, ha megnézzük muzeumát. Egy classicus világot látunk magunk előtt. Gyönyörű szobrok, sarkofágok, mozaik leletek, rengeteg felirat, hamvvedrek, körülbelül 10000 gemma, camea és intaglio, ékszerek, üvegedények stb. — A ke-

resztény vallás hamarosan elterjedt Aquilejában amely már az 5. században pátriarchai székhely. A keresztény Aquileját és annak művészetét szemléljük a gyönyörű basilicában, amely mostani állapotában a 11. századból való. A templomnak Apsisban végződő főhajóját corinthusi oszlopok választják el a keskenyebb és alacsonyabb mellékhajóktól. A magasabban fekvő apsis közepén áll az u. n. ciborium vagy sátoros oltár. Az oltár mögött lépcsőzetes emelvényen a püspök márványszéke, mely körül két oldalról a félkörű apsis fala mentében a presbyterek ülőhelyei láthatók. A templom apsisa alatt kripta van érdekes freskókkal díszítve.

A középhajó tetőzetén a gerendázat szervezete szabadon látható és a gyöngyház díszítést utánzó festett pointillirozás raja rendkívül megnyugtató benyomást gyakorol az emberre. A basilica padlózata egy méter mélységnyire le van ásva; a régi 5 ik századbeli basilicának mozaikpadlózatát láthatjuk így magunk előtt tanubizonyosságul az akkori idők művészetének. Ezt a régi mozaikpadlót most mesterségesen felemelik.

Sokáig kell nézni a basilicát és át kell engedni teljesen lelkünket a harmonia varázsának, mely e templomban uralkodik.

Aquilejából Pradóba hajózunk. Lagunák között haladunk. Közbe-közbe egy-egy sásból gula alakban rakott, prachistorikus viszonyokra emlékeztető halászkunyhó. Majd feltűnnek a festői pirnia-berkek, a horizonton pedig a hóval fedett juliai alpok.

Megérkezünk Gradóba. Végig sétálunk a

tengeri fürdő strandján, megnézzük a székes-egyházat, ahol egy igen szép román szószékét több érdekes ereklyetartó látható. Gradóból Pólába hajózunk. Itt a tengerészti szives kalauzálása mellett megtekintjük a hajógyárat, az arsenált, a marine-muzeumot. A városnak római korból való nevezetességei a háromemeletes amphiteatrum, Augustus temploma, a Porta Aureánab nevezett diadalív. Figyelemre méltó a városi muzeum, és egy kis ó keresztény basilica. Pólából kirándultunk Brioni szigetre. Brioni-nak nagy jövője van; tulajdonosa Kupelwieser a szigetet, amely előbb valóságos malária fészek volt, lecsapoltatta, rendezte. Most remek villák és paloták emelkednek e szigeten, amelynek örökzöld növényvilága a tengernek fonséges kékjével remek harmoniába olvad.

Elvezetem most olvasóimat Trau városába. Trau kis város; lakosainak száma 3500. A város eredetileg fallal volt körülvéve, amelynek most csak romjai láthatók. E falak lebontásával a város festőibb ugyan nem, de kétségkívül egészségesebb lett. Útcai görbék, keskenyek és piszkosak, talán Nürnberg városának legrégibb negyedére emlékeztetnek. Erdekesek a trauai házak. Legtöbbje a középkorból, a velencei uralom idejéből örökidőkre megépítve. — Kellemes és finom hatást gyakorolnak e házak az idegen szemlélőre, de azt hiszem, hogy a trauai lakosok szívesen felcserélnék e művészi kézzel épített házakat akármilyen lakhatóbb kis házakkal. A legtöbb trauai háznak homlokzatán velencei motívumokat látunk: márk-croszlánok, gyönyörű kettős, hármás ab-

Politikai hírek.

A király ma este Budapestre érkezik s két hétre áthelyeződik a monarchia »sulya« Budapestre. A felség itt időzése alatt minden idejét államügyeknek szenteli. A külsőségeken meg fog nyilatkozni az a mély gyász amelyet uralkodónk az angol király elhunytán érez. Természetes, hogy a magyar kormány közvetlen közelségében a kormány tagjainak módjuk lesz, hogy a felség előtt napon jelentkezzenek. Hogy a kormány tagjain tul kiket fogad a felség, arról még nincs iztos tudomás. Ugy beszélnek, hogy Zichy Nándor grófot fogja kihallgatni.

Ma minisztertanács lesz. A közös minisztertanács tárgysorozatáról lesz szó s némely hadügyi szükségletéről, amelynek kielégítése sürgős s amely az orsztrák kormány részéről elintézését nyert. A minisztertanácsban csak Hieronymi Károly nem vesz részt, mint-hogy tegnap a munkapárti jelölt támogatására Pozsonyba utazik.

Az új parlament nyári programja.

A kormány környezetéből kapott értesülések szerint a kormánykörökben már egészen komolyan foglalkoznak a június huszonegyedikére összehívott országgyűlés nyári ülészakánának munkaprogramjával. Ugy tervezik, hogy a képviselőház a megalakulás után a trónbeszédre adandó választeliraton kívül csak az indemnitást és a rendes ujoncjavaslatokat intézné el, azután pedig július vége felé rövid, talán egy hónapos szünetre menne és csak szeptemberben ülne ismét össze.

A kormánynak ez a terve természetesen azon a reménységen alapul, hogy a munkapárt többségben kerül be és az ellenzék nem emel obstrukcióval gátat terve megvalósításának.

Andrássy jelölése.

Gróf Andrássy Gyula mégis bejut a parlamentbe. Saját régi kerületében, Töketerembe-

lakok balkonokkal, kecses kapubejáratok minde-
dültt.

Legkiválóbb nevezetessége Trau városának a 13. századi zömök alkatu román basilika mely a »Humilate capita vestra Deo« intelem megtestesítőjeként áll a hívő szemek előtt. A templom külsejét egyszerűség jellemzi, építő anyaga igen finom; a durvább kövek kevés mértékben engednek meg a szép tagozást.

Kedvezően megépitett előcsarnokon át jutunk a templom gyönyörű portáléjához. Ön-kéntelenül is meggyökerezik itt a lábunk és egyelőre a basilikába be sem megyünk. Az oszlopcsomóból álló portálé nagyon gazdagon van díszítve; jobb és baloldalon pedig két hatalmas oroslán teljesít őrszolgálatot. Miután eléggé megcsodáltuk e remekművet, belépünk a templomba, ahol folytatódik a műélvezet. Négy oszloppár választja el a templom főhajóját a mellébajóktól. A kereszthajó úgy van megépitve, hogy az ensemble-t egyáltalában nem zavarja. Az összbenyomás kiválóbb itt, mint akármelyik dalmáciai basilicában.

Érdekes úgy Trau-ban, mint általában minden valamire való dalmáciai városban az ugynevezett loggia, amely oszlopos fedett helyiség, nyilvános gyűlések és összejövetelek tartására. A trau loggiában még láthatók a kőpadok és kőasztalok; a falakon márkus-oroslánok, szobrok, cimerek, geniuszok, candelláberék. A loggiával van összekötve az óratorony. Szóval mindaz, amivel a velencei művészet csak dicsekedhetik és ami egy városnak festői interieur adhat, az mind itt van.

sen lép föl, amelynek mandátumát a mult ciklusban gróf Esterházy Móricnak engedte át.

Andrássy bucsuja a kassaiaktól.

Andrássy Gyula gróf tegnap levélben bucsuzott el a kassaiaktól. Bucsuzó levelében Andrássy éles kritika alá veszi a Justh-pártot. Ezt a pártot tartja az egész koalíció felbomlási okának. Andrássy féltette az országot a Just-párt nyugtalan és meggondolatlan politikájától és óva inti a kassaiakat a Justh párt támogatásától.

Glac Antal Nagyváradon.

A fogadtatás előkészítése.

A képviselőválasztási mozgalmak Nagyváradon is mind erősebb hullámokat vetnek, a választás napjának közeledtével. Tagadhatlan, hogy a függetlenségi párt Glac Antal volt főispán jelölésével olyan erős ellentelet állított dr Hoványi Géza munkapárti jelölttel szembe n aki mellé a polgárság óriási zöme tömörül s Barabás Béla megválasztása óta nem volt olyan kemény harc Nagyváradon, mint a mostani lesz.

A polgárság egy része még mindég tartózkodó álláspontot foglal el. Ezeknek zöme részint függetlenségi pártszempontból, részint Glac Antal személyes kiváló tulajdonai miatt nagyobb készséggel sorakoznának Glac lobogójához, mint a Hoványi-párthoz, bár Hoványi Géza személyét tisztelik, de a munka párt egész programjában nem látják azt, amit hazafiúi érzésük óhaj. Várják azonban Glac Antal programbeszédét, hogy tőle hallják meg, minő álláspontot foglal el a választójog és a többi nagy kérdésekben.

Glac Antal, a függetlenségi párt jelöltje hétfőn, Pünkösöd másodnapján érkezik Nagyváradra s a Vigadóban tartja meg programbeszédét.

Glac Antal programbeszéde.

A függetlenségi párt nagy ünnepélyességgel fogadja jelöltjét s a fogadtatás részleteit a választást intéző nagy bizottság tegnap délután tartott ülésén állapította meg. Az ülésen dr Adorján Emil elnökölt s mintegy 60 bizottsági tag volt jelen.

Dr Adorján Emil elnök bejelentette, hogy Glac Antal, a párt jelöltje Pünkösöd hétfőjén délelőtt fél 10 órakerkezik Nagyváradra, az Arad-felől jövő vonattal.

A vasutállomáson ünnepélyesen fogadják. A polgárság zászlók alatt vonul ki a vasúthoz, városrészenként csoportosulva.

A képviselőjelöltet a párt elnöke üdvözli. A válasz után fehérruhás leányok fogadják s ezek egyike, üdvözlés mellett virágcsokrot nyújt át Glac Antalnak. A vasutállomás előtt az újvárosi, velencei, réti és külvárosi polgárok 100 tagu lovasbandériuma helyezkedik el.

A menetet a városba a lovasbandérium nyitja meg s hosszú kocsisorral kísérik be a jelöltet a városba, a Fekete Sasban levő Vigadóhoz.

A programbeszéd délelőtt 11 órakerkezik a Vigadóban a következő sorozattal:

Szokoly Tamás pártelnök üdvözli Glac Antal képviselőjelöltet, aki ezután megtartja programbeszédét.

A programbeszéd elhangzása után dr Adorján Emil köszönetet mond a választók nevében Glac Antalnak a programbeszéd elmondásáért.

Este 8 órakerkezik a Vigadóban társasvacsora lesz a képviselőjelölt tiszteletére.

A Vigadó páholyai és erkélye a párttagok családtagjai részére lesz fenntartva. Jegyek iránt Kerekes Elek urhoz, a Magyar Bank pénztárnokához forduljanak, akik arra igényt tartanak.

A párt intéző-bizottsága felkéri a fogattal bíró polgárokat, hogy a kocsijaikat átengedni sziveskeojenek.

A bizottság gondoskodott úgy a teremben, mint a banketten rendezőkről s felkéri a jogásztífuságot is, hogy az ünnepeken vegyen részt.

A fogadtatás előreláthatólag impozáns lesz.

A boszniai király-látogatás.

Hivatalos jelentés tudatta tegnap a monarchia lakosságával, hogy Ferencz József Budapesti tartózkodása után Boszniába utazik. Elkísérik a közös miniszterek, az osztrák és a magyar miniszterelnök, az udvari méltóságok és az eddigi program szerint három napot tölt Szerajevóban, egyet pedig Mosztarban, ahonnan a boszniai államvasutak új udvari vonatával Karinthián keresztül egyenesen Bécsbe tér vissza.

Legelőször 1885 ben volt szó a királyt boszniai látogatásáról. A királyt, aki ekkor a horvát határon volt hadgyakorlaton, egy bosnyák küldöttség hívta meg. A meghívásból csak annyit teljesített a király, hogy Bosznia-Bródban néhány száz lépésre tulment a bosnyák határon s fogadta a bosnyák hatóságok üdvözlését. Többször megismételték azóta e meghívást, legutóbb közvetlenül az annexió előtt két esztendővel. A király 1907-ben tényleg le is akart menni Boszniába, de Konstantinápolyból olyan hír érkezett, hogy ha Ferencz József tényleg meglátogatná az okkupált tartományokat, akkor a szultán egy képviselőt fog küldeni Szerajevóba, hogy az okkupált tartományok igazi szuverénje nevében üdvözölje a vendég uralkodót. Belgrádból pedig egyenesen agitációra tüzelték a szerbeket és a muzulmánokat a királylátogatás ellen. A látogatás ezért el is maradt.

Az annexió után Ausztria egészen rá akarta tenni a kezét Bosznia-Hercegovinára. Míg a magyar kormány ezt akarta, hogy a király Budapestről menjen Boszniába, Bienenrth osztrák miniszterelnök azt kívánta, hogy a király térjen vissza Budapestről Bécsbe és az osztrák fővárosból elindulva Dalmácián keresztül látogassa meg új tartományát. Ausztria ragaszkodott ahhoz, hogy Ferenc József mint császár menjen oda és ne mint magyar király.

Két hónapig tárgyalt e miatt Khuen-Héderváry Károly Bienenrthtel. Végre is Aerenthal külügyminiszter közbenjárására kompromisszum jött létre, a mely szerint Ferenc József mégis Budapestről megy Boszniába, de elkísérik oda mindkét miniszterelnök és az egész közös kormány, hogy így dokumentálják, hogy így dokumentálják, hogy a császár-király utazik.

Az osztrák kormány azt is szerette volna elérni, hogy a felség Dalmácián és Horvátországon keresztül utazzék vissza Bécsbe. A bosnyák-dalmát-horvát trializmust akarták így doku entálni. De hire jött annak, hogy ebben az esetben a dalmátok és a nagyhorvátok olyan politikai tüntést rendeznek, a mi kiszámíthatlan bonyodalmakra vezetne.

Igy egyezett bele az osztrák kormány is abban, hogy király Karinthián keresztül térjen vissza Bécsbe.

Városi közügyek.

A közgyűlés tárgysorozata.

Élénk, zajos közgyűlése lesz csütörtökön, május 12-én Nagyvárad város törvényhatóságának.

Az orvosi, I. és II. oszt. rendőrbiztosi, közigazgatási tag választása bizonyára felhossa a közgyűlésre a városatyák magyömegét.

Hosszabb vitát kelt bizonyára a színház-szerződés, a csatornázás, Peczepatak, vízvezetési szerelő-telep, néptüdő, Köröspartfal, Bottó-féle főziskola ügye. Ezekon kívül is van még néhány fontos ügy, amiket nem lehet egy délután letárgyalni.

A közgyűlés tárgysorozata különben a következő:

1. A polgármester jelentése az előző havi közigazgatás állapotáról.

2. Ö császári és apostoli királyi felsége legkegyelmeseob meghívó levele a magyar országgyűlés képviselőházának összehívása tárgyában.

3. Az üresedésben levő Olaszi kerületi tisztiorvosi, I-ső oszt. rendőrbiztosi állások választás utján betöltése, valamint ezen választás tolytán esetleg üresedésbe jövő állások betöltése.

4. A közigazgatási bizottságban üresedésben levő egy tag választása.

5. Tolnavármegye közönségének átirata Ö császári és apostoli királyi felsége 80-ik születésének évfordulója megünneplésének tárgyában.

6. Szepesvármegye törvényhatósági-bizottságának a sertés orbánc elleni védekezés tárgyában küldött átirata.

7. A tanács, mint állandó választmányi javaslata a Szigligeti-színház szerződésének meghosszabbítása s ezzel kapcsolatban dr Adorján Emil és társai törvényhatósági bizottsági tagok által a Szigligeti-színházra pályázat kiírása iránt beadott indítványra.

8. A tanács előterjesztése a város általános csatornázási tervzetének kiírásai művelésére.

9. A tanács előterjesztése Dr Hoványi Géza és társai törvényhatósági bizottsági tagok által a Pecze-patak belső szakaszának sürgős csatornázása tárgyában.

10. A tanács előterjesztése a vízvezetési központi szerelőtelep és műhely építése tárgyában.

11. A tanács előterjesztése az új vízműtelepen szükséges lakások műhely, olaj és fákamara építésének engedélyezése iránt.

12. A tanács előterjesztése néptüdő felállítására iránt.

13. A tanács javaslata mellett a Köröspartfal építése tárgyában megtartott árlejtésre vonatkozólag a magyar kir. belügyminiszter leiratát beterjeszti.

14. A tanács jelentése a Bottó-féle alapítványi főziskola ügyében.

15. A tanács jelentése a Rulikovszky-ut melletti telkekre megtartott árlejtés eredményéről.

16. A tanács előterjesztése a Biharmegyei tanító egyesület által a tanítói internátusra kért telek átengedése iránt beadott kérvényre (I-ső izben van kitűzve).

17. A tanács jelentése a Jókai-utca megnyitása tárgyában Rácz Jakab és társai által beadott kérvényre.

18. A tanács a községi polgári leányiskola elemi leányiskola és tornacsarnok építésére megtartott árlejtés eredményéről szóló jelentését beterjeszti.

19. A tanács előterjesztése a nagyvárad

női kereskedelmi tanfolyam részére szükséges iskolaépület építésének engedélyezése iránt.

20. A tanács előterjesztése a női kereskedelmi tanfolyam átvétele tárgyában.

21. A tanács előterjesztése a törzsvagyon alap és a Sztaroveszky gyermekkórház alap részére a nagyvárad takarékpénztár által kibocsátott új részvények jegyzése iránt.

22. A tanács özv. Tulics Józsefnének a Sztaroveszky gyermekkórház alap tulajdonát képező nagyvárad takarékpénztári részvények után az újabb jegyzés folytán esedékes osztaléknak részére leendő átengedésre vonatkozó kérvényét beterjeszti.

23. A tanács a Sztaroveszky gyermekkórház 1909 évi zárszámadását és 1911. évi költségvetését beterjeszti.

24. A tanács előterjesztése a városi mérnöki hivatalnál hivatali helyiségek berendezésére fordított 1443 korona fedezése tárgyában.

25. A tanács előterjesztése Kucsmás Péter telkéhez a köztérből csatolandó telek eladása tárgyában, (II-ad izben van kitűzve.)

26. A tanács előterjesztése a nagyvárad neológ hitközség által a Körös folyó mellett lévő telek eladására vonatkozó ajánlatra]

27. A tanács előterjesztése Soós Jenő nagyvárad lakosnak István nevű fia részére a hadapród iskolában létesített alapítványi helyre leendő felvétele iránt beadott kérvényre.

28. A tanács Zajti András által a Bünyitai ligeten elárúsító hely engedélyezés iránti kérelmét elutasító határozat ellen beadott felebezését beterjeszti.

29. A tanács előterjesztése Turóczy Gyula által a »Három Rózsa« épületben bérelt helyiség bérlete meghosszabbítása tárgyában.

30. A tanács előterjesztése Ruby Adél alapító oklevele tárgyában.

31. A tanács javaslata a Brüsszelben tartandó közúti kongresszusra a főmérnök kiküldése iránt.

32. A tanács előterjesztése a Budapesten tartandó Országos Mikszáth Kálmán jubileum ünnepélyen leendő képviseltetés tárgyában.

33. A tanács javaslata a város közönségének a Bécsben tartandó lakásügyi kongresszuson leendő képviseltetése tárgyában.

34. Fizetési előleg iránti kérelem.

35. Darvassy Lajos tanácsnok 3 havi szabadság idő engedélyezés iránti kérelme.

36. Garay Géza számtiszt 6 heti szabadságidő engedélyezés iránti kérelme.

Erről a törvényhatósági bizottság t. tagjait tisztelettel azzal értesitem, hogy a tárgysorozatba nevezett ügyiratok a közgyűlést megelőző napon bárki által megtekinthetők.

Nagyvárad, 1910 május 10.

Borde Ferenc,
főjegyző.

UJDONSÁGOK.

Választások Biharmegyében.

— Junius 2-án lesznek a választások. —

Biharmegyében nagyban folynak az előkészületek nem csak a kerületekben, hanem a hivatalokban is. — Az országgyűlés összehívására vonatkozó királyi kézirat már leérkezett s ennek folytán dr Miskolczy Ferenc főispán, intézkedett a rendkívüli közgyűlés összehívása iránt.

A meghívók a közgyűlésre már szét is mentek. E szerint a közgyűlés szombaton május 13 án délelőtt 10 órakor lesz, melynek egyedüli tárgyát a képviselőház összehívá-

sára vonatkozó királyi kézirat fogja képezni.

A közgyűlést követő napon vasárnap (pünkösöd vasárnapján) ugyancsak délelőtt 10 órakor központi választmányi ülés lesz, melyen a választási elnöket jelölik ki s a választási teendőket állapítják meg. — A választási elnökök jelölése tárgyában még mindig differenciák vannak s így az elnökök jelölési kombinációját ez idő szerint nem közölhetjük.

A választások idejének kitűzése szintén a központi választmány feladatát fogja képezni. Biztos forrásból nyert információk szerint Biharmegyében egy napon és pedig junius 2-án lesznek meg a választások.

A miniszteri rendelet értelmében készítenő felhívások és más rendeletek már csaknem kivétel nélkül készen vannak csupán a közgyűlés jóvá hagyó intézkedését várják.

* **A király Budapesten.** A király érkezését teljesen előkészítették. A Várpalotában tegnap egész nap takarítottak. A király személyzetének egy része már a tegnapi nap folyamán megérkezett. A fővárosi rendőrség a király érkezése alkalmából nagy takarítást végez naponként. Az utolsó héten minden nap nagy razzitát tartanak és a kétes existenciájú egyéneket biztos őrizet alá veszik.

* **Plebánosi vizsgálat.** Lipsey Gyula és Molnár János debreczeni segédlelkészek és Fehér Lajos körözládányi kisegítő lelkész plebánosi, továbbá Gyepes Jmre debreceni árvaházi praefectus és ugyancsak Fehér Lajos középiskolai hittanári vizsgálatot tettek tegnap a nagyvárad püspöki palotában az erre újonnan szervezett bizottságok előtt, melyeknek elnöke Fetser Antal felsz. püspök, káptalani helynök volt. A zsinati vizsgáló-bizottság tagjai dr Lányi József tininni püspök, dr Karácsonyi János prépost-kanonok, Spelt Gyula apát-kanonok, dr Vucskics Gyula esperes-plebános és dr Némethy Gyula teológiai tanár, — a hittanárokat képesítő bizottság tagjai pedig Lányi, Karácsonyi, Némethy és dr Lingenger János gyulai plebános voltak. A jelentkezők valamennyien szép sikerrel tették le a vizsgálatot.

* **Indítvány a színház-szerződés meghosszabbítása ellen.** Nagyvárad városi bizottsága tudvalevőleg abban állapodott meg, hogy a Szigligeti színház 1911. szeptembertől további 3 évre, pályázat mellőzésevel Erdélyi Miklós színházgátonak adja ki. A szerződéstervezetet már elkészítették s azt a városi tanács is elfogadta s beterjeszti a csütörtöki városi közgyűlés elé. A törvényhatósági bizottság tagjainak egy része azonban nem helyesli a pályázat mellőzését, mert a színház érdekében szükségesnek tartja a szabad versenyt. Több mint 50 városatyá indítványt nyújtott be, hogy a közgyűlés a bemutatott szerződést utasítsa el s nyilvános pályázat kiírására utasítsa a városi tanácsot. A tanács tegnap tárgyalás alá vette az indítványt s abban állapodott meg, hogy a csütörtöki közgyűlésen az indítvány elvetését és a bemutatott szerződés záradékolását javasolja a törvényhatóságnak. A dolog bizonyára élénk vitát fog kelteni, mert sokan vannak, akik nem helyeslik a pályázat mellőzését, bár Erdélyi Miklós kezében jónak látják a színházat.

* **Egyházművészeti tanfolyam.** A magyar püspöki kar engedélyével előbb a theologiai tanárok aztán a lelkeskedő papság számára egyházművészeti tanfolyamot rendeznek *Velics László S. J.* vezetése alatt Budapesten a Szt. Imre kollégiumban. Az első tanfolyam, melyen csak theologiai tanárok vehetnek részt f. é. június 26-tól július 2-ig lesz megtartva. A tanfolyamra eddig 48-an jelentkeztek. Az elméleti előadások délelőtt lesznek, míg délután műemlékek és műtárgyak, múzeumok látogatása következik. Tárgysorozat nagyjában a következő:

Csányi Károly, muzeumi igazgató-őr: Történelmi templomi stílusok áttekintése. *Czakó Elemér* dr., muzeumi igazgató-őr: Az anyagok igazsága az iparművészetben. *Éber László* dr. egyet. m. tanár: A műemlékek gondozása és restaurálása. *Fieber Henrik*: A modern művészet fény és árnyoldalai tekintettel az egyházi művészetre. *Foerh Ernő* építész-tanár: Modern technika az egyházi építészetben. *Gyárfás Tihamér* dr. főimn. tanár: Az oltár, *Járosy Dezső* papnev. aligazgató: Az orgonák művészi felépítéséről és kezeléséről. *Konrády Lajos*, akad. tanár: Az országos egyházművészeti tanács tervezetéről. *Mihályfi Ákos* dr. egyet. tanár: A templomok berendezése és liturgikus felszerelése a keleti egyházban. *Nagy Virgil*, műegyet. tanár: Térprobléma az egyházi építészetben. *Némethy Cyula* dr. theologiai tanár: A miséria. *Szónyi Ottó* dr. akadémiai tanár: Egyházi műemlékek gyűjtése. *Svoboda Henrik* dr. a bécsi egyetem rektora: Über Freiheit u. Gesetzmässigkeit dr. kirchlichen Kunst. *Velics László S. J.*: A kehely.

* **Az Apolló felépítése.** Tegnap megemlékeztünk *Komlóssy József* gazdasági tanácsnok azon javaslatáról, hogy Nagyvárad városa a Széchenyi szállodát alakíttassa át bérházra és az Apolló helyére építtessen modern szállodát, vendéglőt, kávéházat, télikertet stb. *Köszeghy József* v. főmérnök most nyújtotta be ugyan csak az Apollóra vonatkozólag megtartott értekezéskor *Rimanóczy Kálmán* az általa készített terv szerint fix összegért építette volna fel a városnak a bérházat s 15 évi 36000 korona béri ajánlott meg érte, továbbá *Vágó* és társa budapesti építészek is készítettek egy tervet, míg *Rendes Vilmos* és társa 126000 koronát ígértek a jelenlegi Apolló inganlanért és telkéért. A város fővárosi szakértőknek adta ki a terveket bírálat végett s erről tesz most jelentést a főmérnök. A Magyar mérnök és építész egyesület egyik tervet sem tarja megfelelőnek, mert az alaprajzot teljesen át kellene dolgozni, hanem azt javasolják, hogy hirdessen a város tervpályázatot. Ha azután lesz a városna egy megfelelő egységes terve, arra hirdessen bérleti pályázatot. Legkevesebb kifogás a *Rimanóczy Kálmán* tervének alaprajzára volt, de ennél különösen a homlokzat kiképzését kifogásolták. Kéri a főmérnök, hogy a város mielőbb hirdessen tervpályázatot, hogy még ez évi november elején megkezdhessék az építkezést. Végre-valahára tehát az Apolló eladásáról nincs többé szó.

* **Lourdes a szocialisták kezében.** Katolikus körökben méltán kelt nagy aggodalmat a világhírű lourdes-i kegyhely jövőnd sorsa. A törvény palástja alatt végbemenő egyházablás a lourdes-i kegyhelyre is kiterjesztetett és a liquidáló bizottság a szekularizációs törvény értelmében a lourdes-i kegyhelyet és a barlangot Lourdes község tulajdonának ítélte oda. A község képviselőtestülete kizárólag szocialistákból áll és a jeles társaság egyhangulag úgy határozott, hogy a kegyhelyet érintetlen letétnek tartja, a melyet továbbra is az egyházmegyei főhatóság rendelkezésére kíván bocsátani a katolikus istentisztelet szabad gyakorlására és a zárandokok alkalmával szokásos körmenetek rendezésére. Hasonló értelemben nyilatkozott a

város polgármestere is abban a beadványban, amelyben *mgr. Schoffer, tarbesi püspököt* (akinek egyházmegyéjébe Lourdes tartozik) értesítette a képviselőtestület határozatáról. Ezt írja egyebek közt a polgármester: »Fontosnak tartom a jelenre és a jövőre vonatkozólag megjegyezni, hogy amikor a város képviselőtestülete birtokába vette Lourdes ot, nem volt hőbb óhajta, mint biztosítani az egész világ katolikusainak egyetemes érdekeit, a melyeket mindig a legnagyobb tiszteletben fog tartani; a szocializmus semmiféle vallási meggyőződést nem sértett soha.« Tekintve, hogy a világ minden részéből évente ezer és ezer zarándok gyűl össze a szent kegyhelyen s hogy az óriási idegenforgalom a legkitűnőbb üzleteknek bizonyul a város lakosai számára s így érthető, hogy a szocialista kupaktanács miért tiszteli annyira a katolikusok vallási meggyőződést. Csakhogy a lourdes-i képviselőtestület eleve megfeledezett arról, hogy bármilyen formában történjék is az egyház javainak elrablása, maguk a rablás végrehajtói, valamint a rablás tárgya eo ipso exkommunicálva vannak. Már most vagy ragaszkodnak a lourdes-i szocialista városatyák a kitűnő üzlethez és lemondanak arról, hogy a kegyhelyet birtokukba vegyék vagy megmaradnak mostani állásponjtjuk mellett s akkor elesnek a legbiztosabb jövedelemtől.

* **A közs. polgári leányiskola építése.** A városi tanács évekig huzta-halasztotta a községi polgári leányiskola építését s most mégis eltekintve minden célszerűségi szempontból, hogy még október 15-re készen legyen. Az építésre beérkezett pályázatokat a számvevőség és a mérnöki hivatal átvizsgálta s úgy találta, hogy az egész építkezésre, vagyis a különböző szakmunkákat is magában foglaló ajánlatok közül bár a *Rendes Vilmosé* a legolcsóbb, de az mégis drágább, mintha a lakatos, asztalos, bádógos, vízvezetéki stb. munkálatokra kisebb szakiparosok ajánlatait veszik figyelembe. Ez alapon a városi tanács azt javasolja a közgyűlésnek, hogy a földmunkákat, kőműves és ács munkát *Rendes Vilmosnak* adja ki, míg a többi szakmunkákat a legelőnyösebb ajánlatot tett kisebb szakiparosoknak. Így az egész építkezés 102,000 koronába kerülne, szemben az egész munkákra *Rendes Vilmos* által tett 106,000 koronás ajánlattal. Némileg zavarja a dolgot az, hogy a miniszter törölte az iskola felszerelésére felvett 10,000 koronát s így semmi fedezett nincs a felszerelésekre. A tanács javasolja, hogy az összeget a közgyűlés újból vegye fel s írjon fel annak jóváhagyása végett a miniszterhez. — Az iskolák építésének kérdésénél ahhoz nem szólnunk, hogy ki építse, hanem az nem engedhető meg közegészségi szempontból, hogy az ujonnan épített s még ki nem száradt tantermekbe mindjárt be vigyék a gyermekeket, mert ez káros lehetne a zsenge gyermekek egészségére.

* **A Beöthy Odön-utca aszfaltozása.** Az idei kövezési és burkolási programmban elsősorban a *Beöthy Odön-utca* alsó részének járdáit óhajtja a városi tanács aszfaltoztatni. A főmérnök jelentése szerint az aszfaltjárdák mintegy 22,000 koronába kerülnek. Ez összeg fedezésére az elmúlt 1909 évben járdaköltség megtérítés címén befizetett 65,000 koronát jelöli meg a főmérnök, mivel ebből bőven jut *Beöthy Odön-utca* alsó részének járdáira megfelelő összeg.

* **Az elmekórház vízszükségletének biztosítása.** A kórház-utcán, a hegyen levő elmekórházban, különösen nyáron állandó volt a vízhiány, mert a város nagy vízfogyasztása folytán a tartályban levő csekélyebb vízmennyiség mellett nem volt a vízvezetéknek oly erős nyomása, hogy a magasabban fekvő kórház vezetékét is elláthatta volna. A városi főmérnök,

az állandó panaszra most bejelenti, hogy az új vízmű üzembehelyezése által az elmekórházban is megszűnik a vízhiány. De ha ez nem következne be, akkor a *Vízvezeték-utcán* levő főcsőből, *Kálvária-utcán* és a *Páris-patakon* át fektetnek le egy vezető csövet a kórházhoz s így látják el a szükséges vízzel.

* **A postások jutaléka.** A postatisztek között nagy örömet okozott tegnap a kereskedelmi miniszter leirata, amelyben tudatja, hogy a rendes évi jutalékot kiutalta. A jutalék ügye már a tegnapi nap folyamán a számvevőséghez lett áttéve s így nagyon valószínű, hogy azt még a mai nap folyamán ki is fogják fizetni.

* **Czárán megint lovagolni akar.** Czárán állapota napról-napra javul. Felesége, aki éjjel-nappal vele van és újra a régi jókedvével, örömmel ujságotla a biztos javulást.

— Bizony már sokkal jobban érzi magát az uram, — mondta Czáráné — állandóan eszméleténél van és ilyenkor délután kissé elalszik. Ma úgy látszik, kevésbé jó a napja, mintha kissé fáradt volna. Nem emlékezik ő semmire, azt mondja, hogy olybá tűnik neki az április hónap, mintha keresztül aludta volna. Azon a szerencsétlen napon, amikor legutolszor szállt nyeregbe, nagyon kimerült volt, mondtam neki, ne lovagoljon.

— Mi jut eszébe, — szölt rám — mikor annyi szegény ember bizik bennem; csak nem leszek erre a bizalomra méltatlan.

— Tudja, szörnyen szerettem a pulkumot, él hal a pesti közönségért és sokszor mondta, hogy ha másért nem is, de azért akar nyerni, hogy az ő közönsége ne veszítse el pénzét. És tudja, már ismét beszél róla, hogy a júniusi meetingen lovagolni fog. No de ebből ugyan nem lesz semmi. Megvan az ő véres dressze, félretettem, úgy, amint levették róla. Ha könnyörgéssel vissza nem tartom, majd odatartom neki, ez emlékeztetni fogja arra a rettenetes percre s az azt követő borzalmas napokra. Nem, nem szabad neki többé lóra ülnie.

* **A főkapitány és a lakbér-szabályzat.** Közöltük, hogy a városi tanács lakbér-szabályzat-tervezetét javaslatlétel céljából kiadta *Gerő Ármin* rendőrfőkapitánynak. A főkapitány már elkészítette javaslatát és szerinte a lakbér-szabályzatnál azon lényeges újítás volna a fogadandó, hogy a lakbérleti évnegyedek a naptári évnegyedeknek megfelelően volnának megállapítva. A lakbér ennek megfelelően február, május, augusztus, és november hónapok helyett, január, április, július és október hó 1-én lenne esedékes. Másik módosítása pedig az volna a főkapitánynak, hogy a költözködés ezután évente nem kétszer, hanem háromszor és pedig április, július és október hó 1-én lenne megengedve. A rendőrfőkapitány a javaslat elkészítése előtt megkereste a nagyváradai építőipartársulat elnökét is, hogy a módosításokra vonatkozólag vele véleményét közölje. *Sztarill Ferenc* építőipartársulati elnök azonban az újítások ellen a leghatározottabban állást foglalt. Az építő ipartársulat indoklásában részletesen kifejti, hogy a tavaszon az építkezés alá vett épületek október 1-re nehezen volnának befejezhetőek; Az előző évben megkezdett épületek április 1-re szintén nem volnának elkészíthetőek; továbbá költözködés szempontjából sem volna a lakbérnegyedek megváltoztatása előnyös, mert április 1-ig a javítási munkálatok nem volnának elvégezhetőek; július 1-ig pedig az iskolai vizsgák idejéhez közel esik és kellemetlen meleg is van; végül október 1-én a gazdálkodás és szüretelés akadályozza a költözködést. A főkapitány az építőipartársulat véleménye dacára is azonban a

fentebb jelzett módosítások fentartásával nyújtja be javaslatát azzal az indokolással, hogy a javaslat helyessége mellett szól a gyakorlati tapasztalat s az a körülmény, hogy az építőipartársulat állásfoglalásának ellenére az építőipartársulat állásfoglalásának ellenére az építőiparosok nagy része magáévá tette a főkapitány által javasolt újításokat. És ugyancsak ez újítások elfogadása mellett tört lándzsát az ország egyik legelőkelőbb egyesülete, a budapesti magyar építőmesterek egyesülete, amely annak idejében a fővárosban tartotta kívánatosnak és szükségesnek a lakbérnegyedeknek a naptári évnegyedekkel való összeegyeztetését és a költözködés szabadságának kiterjesztését.

* **A tavaszi fürdőzésről.** Magyarországon eddig az a téves szokás vált gyakorlattá, hogy mindenki a kánikulai napokat választotta ki a fürdőzés idejére. Hogy ez pedig nem helyes, igazolja az is, hogy ilyen tájban az összes fürdők zsufolva vannak és a tulmeleg napok és a vele járó hideg éjszakák nagyon gyakran hátráltatják és lerontják azt a sikert, melyet a fürdő iótekonny ereje elő idézhet. Másként van Félix-fürdőben, ott április és március hónapokban megindult a gyógyulók, a vendégek raja, mert a hosszú télen elcsigázott beteg szervezetét mindenki siet gyógyítani és helyre hozni. Erre pedig a tavaszi fürdőzés, az enyhe gyönyörű májusi hónapok nemcsak a legkellemesebbek, de a gyógyulás szempontjából legjobbak. Ez a magyarázata annak, hogy a Félix-fürdőben, már is több a vendég, mint más fürdőben, mert, akit a hosszú és kínos tél megviselt, az siet a hőforrások Mekkájába, hogy fájdalmaitól megszabaduljon, illetve baján enyhítsen. A nagy kényelem a példátlan olcsóság mind hozzájárulnak ahhoz, hogy a **Félix-fürdőt** az ország népszerűbb nagy fürdőjévé avassák.

* **Mikor látjuk a Halley üstökösöt?** Az asztronómusok számításai szerint, Halley-üstökösének uszályán a jövő csütörtökön meggyünk keresztül. Nem hihető, hogy közben megváltoztatja programját és kitér az eddigi utvonalból, így hát a jövő hét előreláthatólag nagyszerűen szenzációs lesz. Halley pesti tartózkodásának napirendjét így állapították meg hivatalosan:

Május 20-án este 8 óra 23 perckor,
21-én 9 19-kor,
22-én 9 56 kor,
23-án 10 23-kor,
30-én 11 04 kor kel fel, a napfelkeltevel pedig nyugovóra tér.

* **Halálozások.** Gyömrői **Mihályi Jenő** bihari okl. gyógyszerész, élete 38. évében elhunyt. Temetése május 12-én, csütörtökön délelőtt 10 órakor lesz Biharon. — **Vaszló György** nagyváradai szabó iparos neje, szül. Koliaka Veronika hétfőn este hirtelen elhalt, élete 68. évében. Este még együtt vacsorált férjével s hirtelen rosszul lett és 9 órakor már kiszendvedt. Temetése ma, szerdán, május 11-én délután 3 órakor lesz az Uri-utca 25. sz. háztól. — **Lintner Tivadar** alig 2 éves kis fiacskája **Ferike Borzik** községben meghalt. Temetése ma, május 11-én délelőtt 11 órakor lesz Borzikon.

* **Gyermekek a zöldben.** Tegnap volt az iskolákban a fák- és madarak napja, amelyek évenkénti megtartását az iskolai hatóságok elrendelik. A nagyváradai iskolákban akként tartották meg ezt a napot, hogy kirándulásokra vitték a gyermekeket. Egyik iskola csoport a Bónai-kúthoz, a másik a Rhédey-kertbe vitte ki az apróságot, míg egyes iskolák növendékei a Püspök- és a Félix-fürdőbe vonultak ki, részben már reggel. Hangos volt a két fürdő parkja és sétánya az apró gyermekek sokaságának ártatlan mulatozásától.

x *Finom uri fehérnemű és minden uri divat és kalap ujdonság megérkezett*

Róth M. utóda cégnél.

Bémer-tér.

Eredeti angol férfi cipők. 22

x **Személyhitelt,** gazdálkodóknak, kereskedőknek, iparosoknak, hivatalnokoknak, havi törlesztésre is 6—7 százalékos kamatra.

Magán pénzt, rendes foglalkozású hitelképeseknek egy nap alatt folyósítottak diszkrétan.

Jelzálog kölcsönt, házakra, földekre, telkekre, építkezésekre I. II. III. helyre az érték 70—85 százalékig 3¹/₂, 4, 4¹/₂ százalékos alapon.

Megkeresések »**BIZALOM**« jeligére Nagyvárad főposta címzende. 36

x **Szőlősgazdák figyelmébe.** Ajánlom hasított tölgy szőlőkaróimat 2 méter magaságig előnyös árban, Nagyvárad, állomási tűzifaraktáron. BRÓDI SAMU fakeskedő. Raktári telefonszám 821. Irodai telefon 295. 35

* **Borsalino, Pichler és angol kalap tavaszi ujdonságok REICHARD ÁRUHÁZABA** megérkeztek, hol legelegánsabb budapesti és amerikai cipők kaphatók. 11

x **Olvassa el kérem!** Ha érdekli, hogy lakásában miért érhet el takarítást villamos áramfogyasztással. On égethet már 16 gyertyafényű **Wolframégit** és ami a régiekkel szemben óránként kb. 3 fillért takarít meg, tehát nem szükséges, aki *nem akar* nagy világitást, hogy 32-es vagy 50 gyertyafényű égőket alkalmazzon és ami a fő nálam, ezen **Wolframégit** 2 K 40 fill. Stern villamos felszerelési vállalata Bémer-tér 2. Telefon 556. Szívesen szolgálok felvilágosítással. 12

A legizlésebb arany-, ezüst
33 ékszerek és órák o o o o o
= a bérmlásra =
egész héten leszállított árakkal lesznek árusítva
Szilágyi Géza és Társa
órák és ékszerésznél Rákóczi-ut 4.
— TELEFON 630. —

x Egy 4 szobás modern lakás f. évi november 1-re kiadó Rákóczi-ut 32.

Jenny Jenő órák és ékszerész

a bérmlási alkalomra ajánlja a helybeli és vidéki n. é. közönségnek dus választékban levő óra és ékszer készletét, amelyet a volt betörés miatt

legjutányosabb árban

óhajt kiárusítani. Órákat egy évi jótállás mellett javítok. Kérve a n. é. közönség szíves pártfogását továbbra is, tisztelettel **Jenny Jenő,** órák és ékszerész Szt. János-u. 39. sz.

30 **Telefon szám 285.**

Egy fiút tanulónak felveszek.

x **A Lloyd kávéház** modernül berendezett helyiségében május hó 10, 11 és 12-én a következő igen érdekes mozgatókép ujdonságok lesznek bemutatva: 1. Az alkoholisták alma. 2. Makranczos Kata. 3. Tengeri rablók. 4. Port-Arthur (Canada). 5. Cid. 6. Kifosztott szerel-

mes. 7. Jóni tenger gyöngye. 8. Bajorország. Belépti díj nincs. Kezdeté este 9 órakor. **Kitűnő** italokról és ételekről gondoskodva van. A n. é. közönség szíves pártfogását kéri **Hartstein és Örley** kávéház tulajdonosok. 10

TÁVIRATOK.

Anglia gyásza.

London, május 10. A görög király nem vesz részt **Edvárd királynak** a temetésén. A temetésen az eddigi bejelentések szerint az európai uralkodók közül **Vilmos császár,** a spanyol, a portugál, a dán és a norvég király személyesen vesznek részt. Az orosz özvegy cárné még a temetés előtt elutazik. **Vilma** hollandi királynőt férje **Henrik herceg** fogja a temetésen képviselni.

Harcok Mellilában.

Madrid, május 10. Mellilai hivatalos jelentés szerint a spanyol csapatok tegnap reggel **Jardiet** megszállták és ott két század gyalogságot és egy század utászot hagytak vissza és 15 napi tartózkodásra rendezkednek be. A hadállást a védelem szempontjából szeges drótkerítéssel vették körül.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor.

Szerda: **Ocskay brigadéros.** (A **Keszler-pá** felléptével.)
Csütörtök: **Cyranó.**
Péntek: **Koncert.**
Szombat: **Koncert.**
Vasárnap d. u.: **Dollárkirálynő,** este: **Luxenburg grófia** (bérietszűnet.)
Hétfő d. u. **Obsitos,** este: **Trenck báró.**

Keszlerék Nagyváradon. A »Tálalkozás« két főszerepében lépett föl tegnap először a **Keszler-pár,** akiket régi jó emlékezetében őriz ma is a nagyváradai közönség. Ujat nem produkáltak, hiszen annak idején **Tóth Elek** és **E. Kovács Mariska** olyan kiváló alakítást nyújtottak e szerepekben, amelynél jobbat vidéken nem igen lehet látni. **Keszlerék** alakítása nemcsak új, de eredeti sem volt. A **Góth-pár** játékmodorának halvány körvonalait vettük észre játékmodorukon, némi szavalási modorral vegyítve.

Lehel Károly halála. Mint értesülünk **Lehel Károly,** a Szigligeti-színház volt másodkarmestere tegnap Ujvidéken meghalt. **Lehel** karmester városunkban általánosan ismert jeles zeneművész volt, aki a dirigálás mellett a zeneszerzés művészetéhez is. Az **Atalanta** című operettnek zenei szerzője volt s ezzel szép sikert ért el. Nagyváradról a polgári zenekar feloszlása után Ujvidékre szerződött karmesternek. **Lehel Károly** már Nagyváradon kezdett betegeskedni, állapota némi javulással kecsegtette, mikor innen eltávozott, azonban a délvidék nem hozta meg beteg, szétroncsolt tüdőjének a gyógyulást s tegnap délelőtt meghalt. Haláláról értesítették a nagyváradai színtársulatot is, ahol a gyászhiu nagy részvétet kelteit.

Ocskay brigadéros. A tegnap esti nagy-sikerű vendégszereplés után ma **Herczegh Fe-**

renc szépséges kuruc színjátékában, Ocskay brigadéros két főszerepében lép föl Keszler Ede és K. Kápolnai Juliska, az aradi Nemzeti színház országos nevű két művésztársa. Rendkívül nagy várakozás fűződik mai debut-jükhöz, mert Ocskay brigadéros az idén először megy és Keszlerék legkiválóbb alakítás.

Cyrano de Bergerac. Holnap, csütörtökön este Rostand magrízó regényes tragédiája Cyrano de Bergerac kerül repertoírra. Círanót, a vitéz gasconnei hőst Keszler Ede, Roxant K. Kápolnai Juliska alakítja.

Nagyváradai Kozmetikai Gyógyintézet

Fogorvosi és gyógyfogtechnikai

ambulatorium

RAKÓCZY-UT 5. SZ. = Telefon 752.

Orvostudományi alapon való kezelése az ember külsejével. Arc és szépség ápolás. Pattanásos, szemölcsös, szepplős, májfoltos stb. arcoknak gyógyítása s ezen szépséghibák elmulasztása. Az elcsufító arcszőrök gyökeres eltávolítása. Hajlencs kezelés. Villamos vibrációs arc és fej-massage, villamos kékfény. Röntgen-és paraffin kezelése. Az intézet a legmodernebb gépekkel van felszerelve.

Fájós fogak gyógyítása,

fájdalom nélküli foghuzások, porcellán-, arany- stb. plombák, csapos fogak, arany fogkoronák, lemeznélküli singfogsorok stb.

Rendelés 9—5-ig.

Az összes kitűnő hatású, de ártalmatlan kozmetikus gyógyszerek az intézetben beszerezhetők. Diszkrét postai szállítás útján is.

Dr. Halász Andor.

EGYESÜLETEK.

A katolikus kör választmányi ülése.
A nagyváradai kath. kör választmánya ma, szerdán, május 11-én délután 9 órakor saját helyiségében ülést tart.

Igazságszolgáltatás.

Esküdtársi tárgyalások május hóban.

A május havi esküdtársi ciklusban a következő ügyek kerülnek tárgyalásra:

május 17—20. Olajos Károlyné és társai, gyilkosság büntette, beidézve 52 tanu;

május 21. Triifa Karác-on, halálát okozó súlyos testi sértés büntette, beidézve 16 tanu;

május 23—25. Acs Gábor, szándékos emberölés büntette, beidézve 28 tanu;

május 25-én délután, Szávu Konstantin, nyilvánosság útján elkövetett becsületsértés vétsége, beidézve 3 tanu;

május 27—28. Kapala Béla, szándékos emberölés büntette, beidézve 27 tanu;

május 30, Ostváth Lajos, nyilvánosság útján elkövetett rágalmazás vétsége, beidézve 4 tanu;

május 31, Szávu Konstantin, nyilvánosság útján elkövetett becsületsértés vétsége, beidézve 4 tanu;

junius 1, Joó István halálát okozó súlyos testi sértés büntette, beidézve 13 tanu;

junius 2, Gallovits Károly, hivatalból üldözendő, nyilvánosság útján elkövetett rágalmazás vétsége.

REGÉNYCSARNOK.

Rózsika.

Irta: **White-Mellville G. J.**

— Angolból. —

(Folytatás.)

38

Ez új kedélyállapot annyival vonzóbb volt előtte, mert először találta magát abban s az élvezet, melyet idáig csak játéknak vett, nem kevésbé tünt fel előtte csábítóan azért, mivel a szegény érzete is járult ahhoz. Ő leendett az első, aki méltatlankodva tagadja, hogy beleszeretett Montarbasba; de azt nem titkolhatta el maga előtt, hogy a féltékenység éles fájdalommal éri, ha Rózsika arcára tekintett vagy az ő nevét hallá!

Még közönyös a nő is mintegy ösztön-szerűleg meg van áldva azzal a képességgel, hogy felismeri a férfi természetes hajlamait; de egy olyan nőt, kit egy férfi érdekel, ennek kétszínűsége még nem játszhatott ki soha akkor, midőn háladatlanul volna a férfitől másnak adni érzelmeit.

A Wolverine elhatározta, hogy távol fogja tartani egymástól. Bármily bizonytalannak látszott is a jövő, e pontra nézve soha nem akart engedni; s bár gyönyörűsége telt abban, hogy Montarbas kérdéseit, melyeket elég cynikus volt Rózsikáról hozzá intézni, kijátszhatta, mégis fájdalomérzet vegyült e mulatságába. És komoly esküt tett, hogy a szegény, ártatlan Rózsikát Armand Leonie közreműködésével soha ne sikerüljön Montarbasnak hatalmába kerítenie.

Lednie szerette nevetséges színben feltüntetni a szerelem hatalmát a nagyravágyással szemben. Nagyravágyóbb volt ő most, mint valaha, de szándékosan mellőzte azon öntudatot, hogy most Montarbasért lett nagyravágyó. Hazafiságnak, jó vezényletűnek, bölcs intézkedésnek, előrelátásnak, helyes tapintatnak nevezé ez. Csak azt nem lett volna hajlandó bevallani, hogy minden fondorlatait, ármánykodását, csalárdságát női gyöngesség okozza s ezért kész eget s földet is megmozdítani, csak hogy Montarbast azon desperatus párt vezérévé tehesse, mely rövid időn Franksország kormányzó hatalmává remélt lenni.

Montarbas oly bátor, — így okoskodott Leonie — oly jó szónok, annyira felajánlja magát minden körülmények közt, hogy semmit sem törődik a következményekkel s mindenkinek felett csak emelkedésre gondol. A tanácsban, a kamrában, a csatateren, midőn mások a tettektől visszarettentennek, ő bátran előtérbe lép. Vezérnek látszott születve lenni, s neki kell őt vezetni, hogy hivatását el ne tévessze.

— Igen, bátyám — folytató Leonie, — soha nem szüntem meg azt követelni, hogy azon férfunak, kit pártunk élére akarunk állítani, ésszel, szívvel, bátorsággal, mindennel kell bírni, csak lelkiismerettel nem. Előkészítettük

heteken, hónapokon át erőnket, ideje most már ezt kimutatni. A mi gyűlésünk nem lesz egy oly középkori parlament, minőt egy Bourbon összehívott, hogy az neki souverainitásához szerencsét kívánjon, az ő erszényét megtöltse és feloszolják, mikor a király fölteszi. Nem; elég volt nekünk ezen pompából, bobózkodásból s mézes-mázos alakoskodásból. A nép mindezt el fogja seperni mint egy utcai seprő a szemetet.

— Bravó! hugom, úgy beszélsz, mint egy szoknyába bujtatott Brutus. Minő tűz! Minő ékesszólás! Magadnak is követnek kellene lenned!

— En megmondom neked az igazat bátyám, s fel sem veszem, ha kinevetsz. Ezek a képviselők nem az udvarnak, az egyháznak, vagy egy pártnak a nézetét képviselik, hanem Franciaországot; tudod-e mit jelent ez? Milliő, meg milliő francia férfit jelent ez, kik egy fajból valók, kiknek egy az érdekük, egy a nézetük. Olyan többséget fogunk nyerni, mely a papokat, udvaroncokat tizenkint, huszankint, a mocsárba fogja fullasztani, százan lesznek egy ellen! De vezért kell választanunk ezen többség számára és hol találunk embert, ki annyira alkalmas legyen e helyre, mint ez a Montarbas polgár?

— Polgár? Leonie — ostobaság! Az ő nemeslevele négyszáz éves. A gazfi főúr busz nemzedéken át.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Budapesti tőzsdetudósítások.

Budapest, május 10.

A gabonátőzsde.

50 kilogramonként.

Buza májusra	—	—	11.70
Buza októberre	—	—	10.33
Rozs októberre	—	—	8.12
Zab októberre	—	—	6.53
Tengeri májusra	—	—	5.76
Tengeri júliusra	—	—	5.90

Irányzat: Nagyon lanya.

Értékdőzsde.

Magyar hitel	—	—	822.50
Osztrák hitel	—	—	663.25
4%-os koronajáradék	—	—	92.50
Államvasut	—	—	745.—
Jelzálogbank	—	—	476.—
Leszámitoló bank	—	—	553.—
Hazai Bank	—	—	299.50
Kereskedelmi részv.	—	—	739.50
Rimamurányi	—	—	670.—
Salgótarjáni	—	—	649.—
Közuti vasut	—	—	718.50
Városi villamos	—	—	386.75
Adria	—	—	471.—

Irányzat: Nyugodt, helyi piac élénk, szilárd.

A szerkesztésért felelős
Dr. VUOSKICS GYULA.

Hegyköz Szent Miklós községben

(Biharmegye) **Gazsi András**

eladja házat, szőlőjét és 32 hold szántó és kaszálló földjét.

Bővebbi értekezés **GAZSI ANDRÁS**nál, fentnevezett községben.

Egyszeri használat meggyőz mindenkit, hogy a

Gyöngy

Szinszappan

minden vízben, akár meleg, vagy hideg, kemény vagy lágy, gyorsan és erősen habzik; könnyen hatol a szövetbe, MEGLEPO GYORSAN OLDJA A SZENNYET, anélkül, hogy a szövetnek legkevésbé is ártalmára volna, teljesen tiszta és ment maró anyagoktól.

Csodálatos tisztító erejét a nyers anyagok leggondosabb kiválasztásának köszönheti.

A Gyöngy

szappan

mindig egyenlő minőségben lesz előállítva.

Használata minden tisztítási célra és mindennemű mosáshoz a legkiadósabb.

A Gyöngy

Szinszappan

minden háztartásban jelentékenyen megtakarít IDŐT, MUNKÁT és PÉNZT.

A Gyöngy

Szinszappan

a mosószappanok királya.

Elsőrendű magyar gyártmány

Készíti a

Magyar Zsirművek r. t.

Nagyváradon,

melynek városi raktárában (Zöldfa-utca) ezenkívül a mosószappanok minden faja (debreceni, szegedi, csont, márvány, legfinomabb beretvászappan stb.) valamint KÓKUSZSIR, CSÓ és LEVESTÉSZTÁK a legkisebb mennyiség vételénél is EREDETI GYÁRI ÁRON KAPHATÓK.

Meghívó.

A Közdzgasági Bank Részvénytársaság 1910 évi május hó 16-án d. e. 11 órakor Teleky-utca 10 szám alatti helyiségében tartandó

rendkívüli közgyűlésére.

A közgyűlés tárgyai:

1. Egy esetleg több igazgatósági tag választása.
2. Esetleges indítványok, melyek a közgyűlést megelőzőleg legalább három nappal előbb írásban jelentendők be.

Az IGAZGATÓSÁG.

A tisztelt részvényesek felkérésnek részvényeiket az összes szelvényekkel együtt a közgyűlést megelőző harmadik nap déli 12 óráig az intézet pénztáránál letenni, nehogy szavazati és határozati joguktól elessenek

Nagy Lajos

téglagyára

Nagyváradon,
közvetlen az aradi országút mentén,
szemben a puskaporos raktárral.

Városi iroda:
Nagyteleky-utca 51. szám.

Tisztelettel értesitem a nagyrabecsült építő és építető közönséget, hogy egy a mai kornak teljesen megfelelő modern

== téglagyárat ==

létesítettem s főtörekvésem odairányul, hogy elsőrendű gyártmányaimmal a legmesszebbmenő kívánalmaknak is eleget tehessenek. Rendeléseket május hóra készséggel jegyzek.

Kiváló tisztelettel

Nagy Lajos,
téglagyáros.

Kecskeméthy István

Nemzeti szállodája, étterme és kávéháza, Kert-utca, ipartestületi ház.

Van szerencsém, úgy a helybeli, mint a vidéki közönség b. tudomására hozni, hogy a Nemzeti szálloda összes vendégszobáit, sörcsarnokát, éttermét és kávéházát ujonnan átalakítottam azokat a mai kor igényei szerint berendeztem, a szobaárakat pedig le szállítottam. Egyben kiemelem, hogy nyáron át szép kerthelyiség áll a közönség rendelkezésére.

Jó magyaros konyhám, frissen csapolt kőbányai sör és sajátermésű boraimat mérsékelt áron bocsátom vendégeim részére.

Naponta friss és izletes villásreggeli ebéd és vacsora. Abonensek elfogadtatnak, mérsékelt árak mellett.

Ugy a szállodát, mint a sörcsarnokot és éttermet személyesen vezetem s vendégeim pontos és előzékeny kiszolgálásáról mindenkor gondoskodom.

Szíves pártfogást kér tisztelettel

Kecskeméthy István,
vendégfő.

Papi ruhák.

Tisztelettel értesitem a nagyságos és főtisztelendő papságot és a n. é. közönséget, hogy megérkeztek a

tavaszi és nyári szövetek

nagyválasztékban, különösen reverenda és szalon ruha-szövetek.

Becses megrendeléseiket és további pártfogásukat kérve maradtam

illő tisztelettel

Vajnovszky Károly,

papi és polgári szabó

Szent János-utca. (Sajátház.)

Vidéki meghívásra személyesen is megjelenek.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Raktáron tartjuk a javított dr. Just-féle

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szemben 75 százalék megtakarítást mutat fel. 40 gyertyás Wolfram lámpa darabja 3.60 kor. 100 gyertyásé 5 kor. 50 fill.

Szma izzólmpa dbja 72 fillér,

tehát 5 százalék kartell áron alul.

Árú nemű izzólámpa különlegességek, fényképes-zlámpák, ugyancsak legolcsóbb áron kaphatók.

Csillárok,

ívlámpák

állandóan nagy választékban kaphatók s a villamos telepen külön e célra épített nagy

csillár-raktárunkat megtekintésre ajánljuk.

Ugyanott állandóan raktáron tartunk

villamos motorokat

1. lóerőtől 12 lóerőig minden nagyságban

Elvállaljuk

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, ívlámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetések ingyen.

villamos világítás

Telefon szám 514.

Főszerelő telefonja 55. sz.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Villamos és műszaki felszerelési vállalat.

NAGYVÁRAD, RAKOCZY-UT 5.

Telefon és interurbán 914.

A Magyar Siemens Schuckert Művek képviselete ■ Tantallampák gyári raktára.
Elektro és gépészmérnöki iroda.

Elvállal mindennemű villamvilágítási és erőátviteli munkákat, izzólámpák kezelését, szénpálcák szállítását. Telefon, Telegraf és villámhárító berendezéseket

Raktáron tart modern és izléses villamos csillárokat izzólámpákat fűtő- és főzőkészülékeket, motorokat és szellőztetőket.

Szabadalmak kidolgozása és értékesítése.

Ertsey Zoltán
keresk. vezető.

Reichel Henrik
gépész és elektro mérnök.

Uj mechanikai és gépjavitó műhely.

Tisztelettel tudatom, hogy a mai kor igényeinek megfelelő gépjavitóműhelyt nyitottam. Elvállalok minden rendszerű irógépek, kerékpárok, varrógépek olcsó és pontos javítását jótállás mellett, továbbá villanyos házcikkek, telefon és villámhárítók, stabil gőzgépek, gazdasági és minden más gyári gépek javítását és szerelését, vas és érc eszterga munkákat. Locomobil henger furásokat és uj dugattyukat és gyűrűket. Gőzkazánok bealaztatását legujabb rendszer szerint és kőszénbánya kutatásnál talaj próbafurásokat saját szárazrendszerű furószerkezetei. et. Kiváló tisztelettel

Lollok Gyula,

32 mechanikus és géplakatos.

BEÓTHY ÖDÖN és ARANY JÁNOS-U. sarok.

Uj üzlet!

Villamos és légszesz felszerelési vállalat

Benedek Ferencz

Sas passage.

Telefon 946.

Raktáron tart villamos és légszesz felszerelési alkatrészeket. **Olcsó fény** társulat kizárólagos képviselője. Elvállalok karban tartásokat légszesz villany házi csengőket és telefonokat. Költségvetésekkel díjmentesen szolgállok. Telefon hívásokra személyesen megjelenek.

Kiváló tisztelettel

14

Benedek Ferencz

Uj üzlet!

A Polgári Takarékpénztár
69 r.-t. igazgatósága

áru-osztály létesítését

határozván el, az alapszabályok módosítása végett ma délután 4 órakor saját helyiségében

■ rendkívüli közgyűlést tart. ■

Hirdetések

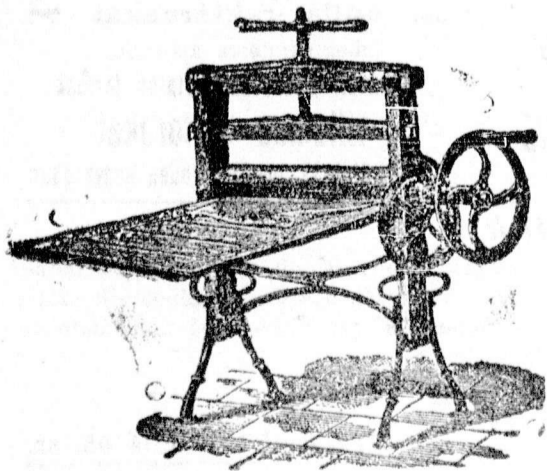
felvétetnek a kiadóhivatalban.

Kézi hajtású „Jégkészítő gép“ állandó működésben. Megtekinthető az üzletben.

Tarsoly és Risztó különlegességek vaskereskedése

NAGYVÁRAD, Rákóczi-ut.

13

Jégszekrények legujabb szerkezettel.

■ FAGYLALT GÉPEK. ■

Kerti vasbutorok.

GUMMI CSÖVEK.

John-féle mosó mángorló és facsaró gépek.

■ ÁRJEGYZÉK kívánatra, ingyen és bérmentve. ■

